

מ"י 3809/03/23 - מנחם ברבי נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

מ"י 3809-03-23 מדינת ישראל נ' ברבי ואח'
תיק חיצוני: 96459/2023

בפני	כבוד השופט ציון סהראי
מבקש	מנחם ברבי באמצעות עו"ד מעיין נופר עמון
נגד	
משיבה	מדינת ישראל

החלטה

בפני בקשת המבקש לפסיקת פיצויים בגין מעצר שווא בהתאם להוראות סעיף 38 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו - 1996 (להלן: "**חוק המעצרים**").

העובדות בתמצית:

1. ביום 1.3.23 נעצר המבקש בחשד לביצוע עבירות של החזקת סמים מסוכנים בכמות שלא לצריכה עצמית וכן של סחר בסמים מסוכנים.

למחרת היום, 2.3.23, הובא המבקש לדיון בבית המשפט בבקשת המשטרה להאריך את מעצרו.

נציג המשטרה טען בדיון בבקשת המעצר, כי החשד הסביר מבוסס על נוכחות המבקש במקום בו בוצע החיפוש (הבית בו הוא מתגורר עם אמו ואחיו). בבית בו נערך החיפוש שהו אותה עת המבקש, אחיו, אימו ואדם נוסף (להלן: "**האחר**"). כאשר הגיעו הבלשים לדירה המבקש ישן, וכך גם אחיו ואותו אחר.

מתיק החקירה עולה, כי הבסיס לביצוע חיפוש היה נעוץ במידע הקשור לאחיו של המבקש ולאותו אחר. המידע שעל בסיסו בוצע החיפוש לא היה קשור במבקש.

2. במהלך החיפוש נצפה האחר ששהה בדירה משליך חפץ כלשהו שהיה על גופו מחלון הדירה. בדיקה העלתה כי מדובר בחומר החשוד כסם מסוכן (כנגד האחר הוגש כתב אישום).

בהמשך לחיפוש בבית בו שהה המבקש, בוצע חיפוש נוסף במקום המרוחק כמה עשרות מטרים משם ובמסגרת אותו חיפוש נתפס חומרים החשודים כסמים מסוכנים. חיפוש זה אינו קשור במבקש. על גופו של המבקש לא נמצא חומר החשוד כסם מסוכן, ואף לא בחדר בו ישן.

בתום הדיון שוחרר המבקש בתנאי של התחייבות להתייצב לחקירה ובערבות עצמית בסך 2,000 ₪, לאחר שנקבע כי לא מתקיים בעניינו חשד סביר לביצוע העבירות שיוחסו לו בבקשת המעצר.

3. לסיכום, מדובר בשני חיפוש שבוצעו ביום 1.3.23 בעקבות מידע שאינו קשור במבקש. האחד, בבית בו מתגורר המבקש יחד עם בני משפחתו, וחיפוש נוסף שבוצע במקום המרוחק מבית המבקש כמה עשרות מטרים, כפי עולה מתיק החקירה. במסגרת החיפוש שבוצע בבית בו שהה המבקש נתפסו סמים שהושלכו דרך חלון הבית על ידי האחר (מדובר בסמים שאותו אחר החזיק על גופו). החיפוש הנוסף אינו קשור במבקש, שכן הבסיס לביצוע החיפוש נעוץ במידע שאינו קשור בו והמבקש כלל לא שהה באותו מקום בו בוצע החיפוש.

4. התיק כנגד המבקש נסגר, ולא הוגש נגדו כתב אישום.

טענות הצדדים:

5. המבקש טען כי נעצר לשווא, והוחזק במעצר לילה שלם, שלאחריו שוחרר על ידי בית המשפט בתנאים מינימליים של ערבות עצמית והתחייבות להתייצבות לחקירה לאחר שנקבע שלא מתקיים בעניינו חשד סביר לביצוע העבירות בהן נחשד. בשל מעצר זה טוען המבקש כי הוא זכאי לפיצוי כספי, שכן לא היה יסוד למעצרו.

המבקש הוסיף והעלה טענות הנוגעות למצבו האישי, לתנאים בהם הוחזק במעצר וכן לכך שנתפס ממנו הטלפון הנייד שטרם הוחזר לו (למיטב הידיעה הטלפון הנייד הוחזר למבקש ולכל הפחות לא הייתה לכך התנגדות מצד המשיבה).

6. המשיבה טענה, כי בבית בו שהה המבקש נתפסו סמים רבים ועל כן היה מקום לייחס לו החזקה קונסטרוקטיבית של הסמים.

דין והכרעה:

7. סעיף 38 לחוק המעצרים קובע:

"(א) נעצר אדם ושוחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט."

כלומר, תנאי לפסיקת פיצוי בגין מעצרו של אדם על פי הקבוע בסעיף 38(א) לחוק המעצרים הוא בכך שנעצר ושומר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, וכן בכך שלא היה יסוד למעצרו או שקיימות נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי.

8. עיון בתיק מעלה, כי לא היה יסוד למעצרו של המבקש. את טענת המשיבה, ולפיה היה מקום לייחס למבקש החזקה קונסטרוקטיבית של הסמים שהיו על גופו של האדם הנוסף ששהה בבית, לא אוכל לקבל.

9. ראשית, מדובר בטענה שנטענה ללא ביסוס כלשהו. די בכך כדי לדחותה.

שנית, אף לגופה יש מקום לדחותה. החזקה קונסטרוקטיבית משמעותה החזקה אותה ניתן לייחס ליותר מאדם אחד אף אם הסמים נתפסו ברשותו של אדם אחד בלבד. לשם כך, יש להראות כי האחרים ידעו כי אותו אדם מחזיק סמים ואף הסכימו לכך (ראו לעניין זה בסעיף 34 כד' לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

10. אין חולק, כי בדירה בה מתגורר המבקש, יחד עם בני משפחתו, שהה האחר כשעל גופו היה חומר החשוד כסם מסוכן אותו השליך דרך החלון (בעניין זה אפנה לדו"חות פעולה שהוצגו לעיוני מתוך תיק החקירה). יצוין, כי עובר לחיפוש ולמעצר התקבל מידע הקושר את האחר ואת אחיו של המבקש לביצוע עבירות סמים שונות ללא קשר למבקש עצמו.

עוד אין חולק, כי המבקש נעצר אך בשל נוכחותו באותה דירה בעת עריכת החיפוש בה, ובשעה שהאחר, ששהה בדירה, נצפה כשהוא משליך את הסמים שהיו על גופו מחלון שבדירה. כך טען נציג המשיבה בדיון שהתקיים בבקשת המשיבה להאריך את מעצרו, וכך אף עולה מתיק החקירה.

11. לנוכח עמדת המשיבה ממנה עולה, כי החשד הסביר המיוחס למבקש נעוץ בנוכחותו בדירה שבה שהה האחר שעל גופו הוחזקו הסמים, ובשים לב למידע שעל בסיסו בוצע החיפוש, שלא היה קשור במבקש, אלא באחיו ובאחר, סבורני כי לא ניתן היה לומר שקיים כנגד המבקש חשד סביר הקושר אותו לעבירה של החזקת סמים בכמות שלא לצריכה עצמית או של סחר בסמים, שהצדיק מעצרו.

12. ראשית, נוכחותו במקום בו בוצע החיפוש וודאי מוסברת, שכן מדובר בדירה בה הוא מתגורר עם בני משפחתו. נוכחות זו איננה יכולה לבסס קיומו של חשד סביר לכך שהמבקש ידע והסכים להחזקת החומר החשוד כסם על ידי אותו אחר, כנדרש בהחזקה משותפת/קונסטרוקטיבית כהגדרתה בסעיף 34 כד' לחוק העונשין.

שנית, בידי המבקשת לא היה קיים מידע כלשהו, עובר לחיפוש, אשר יש בו כדי לבסס חשד סביר לקיומה של מודעות והסכמה לאותה החזקה.

שלישית, אף במהלך החיפוש ולאחריו לא נאסף חומר אשר היה בו כדי לבסס חשד סביר לכך שהמבקש ידע והסכים להחזקת הסמים על ידי אותו אחר ששהה בדירה.

13. לעניין זה, מעצרו של אדם אשר שוהה בביתו שלו אך בשל כך שבאותו בית נמצא אדם אחר ועל גופו סמים מסוכנים, הינו מרחיק לכת לטעמי. לא בכדי נקבע בסעיף 34כד' לחוק העונשין, כי כדי שניתן יהיה לייחס לאדם החזקה משותפת של חפץ שהחזקתו אסורה על פי חוק יש להראות קיומם של שני אלו - מודעות והסכמה. בהתאמה, בשלב הראשוני של החקירה, יש לבסס קיומו של חשד סביר לקיומן של מודעות והסכמה להחזקת הסמים על ידי אחר, על מנת שניתן יהיה לייחס למשיב חשד סביר להחזקה משותפת של הסמים המסוכנים, באופן שיצדיק את מעצרו.

כך, למשל, קיומו של מידע ראשוני על ביצוע בצוותא, אינדיקציות שעולות בעת ביצוע החיפוש או עדויות וראיות שנאספות מיד לאחר החיפוש או במהלכו יכולים, בנסיבות המתאימות, לבסס קיומו של חשד סביר לקיומה של מודעות והסכמה אשר יהיה בו די, בשלב הראשוני, להצדיק מעצרו של אדם על ידי קצין לפרק זמן של 24 שעות, שלאחר מכן יגיע הדבר לפתחו של בית המשפט, שיחליט האם קיימת הצדקה להארכת מעצר, אם לאו.

14. כאשר הנתון היחיד שנזקף לחובת המבקש הינו בנוכחותו בדירה שבה נכח אדם אחר שעל גופו חומר החשוד כסם מסוכן (כך נטען בדיון המעצר וכך גם עולה מתיק החקירה שהוגש לעיוני), קל וחומר כאשר מדובר בבית בו הוא מתגורר דרך קבע (ואף בעת שישן במיטתו), ומבלי שבעת ההחלטה על מעצרו (או קודם לכן) התווספו ראיות או נתונים המקימים חשד סביר לכך שהמבקש ידע והסכים להחזקת הסם המסוכן על ידי אחר, לא אוכל לקבוע כי יש בכך כדי לבסס קיומו של חשד סביר לביצוע העבירות בהן נחשד באופן שיש בו כדי להצדיק שלילת חירותו על דרך של מעצר ממש.

15. לפיכך, מצאתי כי מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 38 לחוק המעצרים, קרי - לא היה יסוד למעצרו של המבקש, שכן לא היה חשד סביר הקושר אותו לביצוע עבירות הסמים בהן נחשד, ובנוסף לא הוגש נגדו כתב אישום מאחר והתיק נגדו נסגר. קיומם של תנאים אלו מצדיק פסיקת פיצוי כספי לטובת המבקש.

היקף הפיצוי:

16. המבקש עתר לפיצוי של 3,000 ₪ עד 5,000 ₪. לתמיכה בטענותיו הפנה המבקש למספר החלטות.

המשיבה כלל לא התייחסה בטיעוניה לעניין זה.

17. לטעמי, סמכותו של בית המשפט לפסוק פיצוי בגין מעצר שווא במסגרת הליך המעצר מוגבלת לקבוע בתקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב - 1982 (להלן: "**התקנות**"), כלומר פיצוי בגין אבדן השתכרות והוצאות הגנה בהתאם לסעיפים 8 ו - 9 לתקנות. המגבלה הקבועה בתקנות מביאה בחשבון אך את אבדן ההשתכרות והוצאות ההגנה, כאשר ברור כי מעצר שווא כרוך בפגיעה בכבודו של אדם, שמו הטוב ועוד נזקים הנגרמים כתוצאה מכך אשר מן הראוי לפצות בגינם. יחד עם זאת, אינני סבור כי ניתן להביא בחשבון רכיבי נזק נוספים בגדרו של הליך המעצר, שכן התקנות ברורות. פיצוי בגין רכיבים אלו ניתן לתבוע במסגרת הליך אזרחי נפרד.

18. מתן סמכות לבית המשפט במסגרת הליך המעצר לפסוק פיצוי בגין מעצר שווא בסכומים שאינם מוגבלים לאבדן

השתכרות והוצאות הגנה במסגרת התקנות תקל על מי שנעצר שלא לצורך, ותחסוך ממנו את הצורך בהגשת תביעה אזרחית הכרוכה בהשקעת משאבים כספיים וזמן לא מבוטל להוכחת הנזק הנוסף שנגרם לו כתוצאה ממעצרו שלא כדין. מן הראוי שהמחוקק ייתן דעתו לכך, ויתקן את התקנות באופן שיקנה לבית המשפט הדין בהליך המעצר סמכות לפסוק פיצוי המביא בחשבון רכיבי נזק נוספים, מעבר לאבדן השתכרות והוצאות הגנה. לטעמי, יהיה בכך כדי לייעל את ההליך וכדי לחסוך בנקיטת הליכים אזרחיים, אשר מטבע הדברים אורכים זמן רב יותר וכרוכים בהוצאה כספית לא מבוטלת. יחד עם זאת, עד אשר ישונו התקנות, נראה כי הסכום אותו רשאי בית המשפט לפסוק במסגרת בקשה המוגשת בהליך המעצר מוגבל לקבוע בתקנות.

19. לפיכך, המשיבה תשלם למבקש את הסכומים הבאים:

- א. סך של 475 ₪ בהתאם לקבוע בתקנה 8 (החלק ה - 25 של השכר הממוצע במשק העומד על 11,870 ₪ בגין אבדן השתכרות);
- ב. סך נוסף של 2,684 ₪ בהתאם לקבוע בתקנה 9 ובתוספת (בגין הוצאות הגנה בצירוף מע"מ).
- ג. סך הפיצוי יעמוד על 3,159 ₪, והוא ישולם תוך 15 יום.

זכות ערעור כדין.

המשיבה תתאם עם המזכירות איסוף תיק החקירה.

ניתנה היום, כ"ב סיוון תשפ"ג, 11 יוני 2023, בהעדר הצדדים.